

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

1/2021

PERSONLIGT

DANIEL NUMMELA

TVÅ SANNINGAR KAN INTE FINNAS I EN OCH SAMMA KYRKA

Utrymmet för traditionell kristendom tycks minska både inom vår kyrka och i samhället. Richard John Neuhaus, en teolog från USA, har en tanke som anknyter till situationen, den kallas för Neuhaus regel: ”Där renlärighet blir frivilligt, blir den rena lära förr eller senare förbjuden.”

Om kyrkan vid sidan av den rätta undervisningen godkänner annat som strider mot detsamma, kan balansen inte hållas i längden. Kyrkan tycks inte förmå att leva med flera parallella läror. Verklig pluralism är ingen bestående situation, utan vägen svänger alltid åt någotdera hållet.

Renlärigheten antar att det finns en rätt lära: en sanning samt rätt och fel. Ifall renlärighet likställs med motstridiga tankar, underställs det med den liberala principen om att ingen rätt eller fel, sanning eller osanning finns överhuvudtaget. Det är självklart att en sådan princip inte kan tolerera tanken på rätt och falsk lära i längden, utan renlärigheten måste krossas eftersom det med sin blotta existens hotar den liberala princip som den är underställd.

Detta är orsaken varför kyrkliga kompromisser fungerar bara åt ett håll. Kompromisser görs för att ändra på kyrkans undervisning men när ändringen har skett, glöms kompromisserna för de traditionellt tänkande bort.

Samma utveckling gällde i ämbetsfrågan och skall gälla i äktenskapsfrågan. Det är fullständigt omöjligt att kyrkan kunde samtidigt inhysa två olika läror

om äktenskap. Fast man skulle bygga en sådan modell, skulle det inte hålla länge. I något skede bör den traditionella modellen krossas.

Många konservativa önskar att den rätta läran skulle ges en mörk hörna där den skall uppföra sig väl och inte störa andra. Man hoppas på lite livsutrymme, där man kan verka i fred och så försäkra sin egen framtid. Önskan om livsutrymme är i sig själv förstälig och praktisk, men i längden verkar ett sådant utrymme alltid ta slut. Framtiden kan inte byggas på det.

Det finns ingen bestående gyllene medelväg mellan den rätta och falska läran med tanke på verksamhetsutrymme i kyrkan. I stället för utrymme bör man kräva att kyrkan helt enkelt håller sig till den rätta läran och avsäger sig allt annat som strider mot den.

SANTERI MARJOKORPI

12.2.2021 (ÖVERS. TUOMAS ANTTILA)

UTMANING — SKAFFA NYA STÖDMEDLEMMAR!

Vi utmanar dig att be dina vänner och bekanta att bli stödmedlemmar i STI och Hörnstenen-prenumeranter. Berätta åt dina vänner om möjligheten att vara med och stöda STI:s viktiga arbete. Åt alla dem som lyckas värva åtminstone en ny stödmedlem sänder vi gratis den nya och populära Iustitia 38 i STI:s publikationsserie. Boken ”Kirkot muutoksen tilassa – ideologisia konflikteja ja suuria kehityslinjoja” (Kyrkorna i förändring - ideologiska konflikter och stora utvecklingslinjer) är på finska och kostar normalt 20 euro.

Du blir stödmedlem genom att sända e-post till adressen sti@sti.fi. Av mailet bör framgå avsändarens namn, adress och uppgift om du är Icke-studerande eller Studerande. Dessutom vill vi ha din telefonnummer för att STI kan möjligtvis granska anmälan genom att ringa upp dig. Vi ger inga personuppgifter vidare, t.ex. till marknadsföring. Om den nya stödmedlemmen på samma gång anmäler vem som värvade honom eller henne att bli stödmedlem, så skickar vi den nya Iustitia-publikationen åt den personen.

FÖRÄNDRINGAR FÖRORSAKADE AV CORONA-PANDEMIN

Under den påbörjade vårterminen är det ingen fysisk närvaro på STI:s föreläsningar utan föreläsningarna videofilmas och kan ses enbart på STI:s YouTube-kanal. STI:s utrymmen och bibliotek är öppna i enlighet med öppethållningstiderna. Man kan komma in endast om man är frisk och ansiktsmaskrekommendationen är fortfarande i kraft.

Så här är det ända tills begränsningarna lindras. Förhoppningsvis kan vi senare i vår återgå till mer normala rutiner. Vi ger mer detaljerad info om vårens förhållningssätt och om vårens program på STI:s hemsidor.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
(ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

VID STI:S VÅRÖPPNING DISKUTERADES VÄCKELSEKRISTENDOMENS FÖRHÅLLANDE TILL MILJÖSKYDDET

Vid våröppningen diskuterade THL:s specialforskare Panu Rantakokko samt Folkmissionens bibellärare och pastor Mika Ebeling. Ofta innehåller miljöskyddet sådana utgångspunkter som är främmande för den kristna tron, och sådana tankar som står i strid med den kristna trons metafysik. Nu diskuterades, till vilka slutsatser metafysikens grundsatser inom den kristna tron leder, inom miljöskyddet. Båda deltagarna i diskussionen representerade väckelsekristendomen.

Enligt Panu Rantakokko betyder miljöskydd vårt vardagsliv som medlemmar i det finländska samhället och våra vardagliga val. Från samhällets sida påverkas miljön av till exempel val av utbildning, hälsovården samt infrastrukturen, frågor som en vanlig människa inte alls kan påverka. Å andra sidan, våra egna val i vardagen, såsom bilkörande, matval och boende, kan mera påverka miljön. Dessa båda sidor är sammankopplade lokalt och globalt, i större sammanhang.

Rantakokko konstaterade att inom väckelsekristendomen har det länge funnits en strid mellan den frågan och tidens stora

frågor. Striden kan spåras till 1800-talet, då man anklagade väckelsekristendomen för kulturfientenskap. Marxismen å sin sida kritiserade väckelsekristendomen från sin sociala synvinkel. Vidare så har diskussionen i USA från 1960-talet berört frågan om förhållandet mellan miljöskyddet och väckelsekristendomen.

De väckelsekristna utmanas av frågan: Vilket är det största budet? Sådana ideer som säger att miljöskyddet är det största budet, framställer den frågan: hur kan man älska sin nästa, nära och fjärran, och samtidigt förstöra dennes livsomgivning? De kristna kan enligt Rantakokko, svara enligt katekesen, genom att förstöra miljön och rubba jämvikten i naturen, stjäla man från kommande generationer.

Därför kan de väckelsekristna, enligt Rantakokko, binda sig till FN:s strävan inom Agenda 2000. De väckelsekristna är på missionsfälten, vid sidan av evangeliförkunnelsen, också involverade i dessa frågor. Ändå har inget land lyckats uppnå välstånd genom miljöskydd. Därför kan man fråga sig, enligt Rantakokko, borde man nöja sig med mindre? Till sist är människan i ansvar inför Gud för allt – också för naturen. Man måste också hålla i minnet att i världen, och också inom miljöfrågorna är det oerhört svårt att göra det goda utan att göra något ont åt en annan. Vi är således i dessa frågor på samma gång syndiga och rättfärdiga.

TILL SIST ÄR MÄNNISKAN
I ANSVAR INFÖR GUD FÖR
ALLT — OCKSÅ FÖR
NATUREN.

Mika Ebeling å sin sida konstaterade att miljöfrågornas grundton kommer från skapelseteologin. Gud skapade himmel och jord och såg att det var gott. Människan är satt att leda skapelsen som Guds avbild. Människans specialuppgift är att bruka och bevara skapelsen. Enligt Ebeling så försvårade syndafallet frågorna och det påverkade också skapelsen. Efter det är skapelsen lagd under förgängelsen. Vi borde förstå att jorden och dess liv är Skaparens dyrbara mästerverk. Människan får njuta av naturens gåvor men inte förstöra dem.

En central fråga enligt Ebeling är: tjänar vi skaparen eller skapelsen? Tror vi således på en god och älskande Gud eller tror vi att allting är av en slump och i vår hand? Ifall vi inte tror på en god Gud, blir vi lätt ängsliga inför dessa frågor.

Det finns enligt Ebeling, en fara att den kristna tron ersätts av någon naturreligion, där synden ersätts av att smutsa ner, och rättfärdighet av små koldioxidavtryck. Den stora frågan är, vad är människans plats. Är människan Guds avbild och ställd över den övriga skapelsen eller är människan endast naturens problem?

Är vi mer värda än många sparvar, som Jesus lärde? (Luk. 12:6-7). Hit hör också frågan om det finns för många människor eller borde vi föröka oss och uppfylla jorden? Är det bäst att inte få barn, som vissa miljötänkare påstår?

Ebeling säger också att den största utmaningen för väckelsekristendomen är, hur skall man tjäna Gud och utföra de sysslor i världen som Han har givit, där miljöskyddet har blivit mångas religion? Enligt honom borde vi fråga oss hur vi kan sköta om vårt ansvar för miljön så att vi inte blir en del av den religion som utformats kring miljöskyddet, vilka inte delar samma utgångspunkt som den kristna tron.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
BILDER: PÅ VÄNSTER MIKA
EBELING (FOLKMISSIONENS
ARKIV), PÅ HÖGER PANU
RANTAKOKKO, (EGET ARKIV)
(ÖVERS. STIG-ERIK ENKVIST)

FOLKMISSIONENS NYA LEDARE

MISSIONSLEDARE DANIEL NUMMELA:

”Vill skärpa teologin och bygga gemenskap”

Vem är du och vad gjorde du före din nuvarande uppgift?

Jag är 38-år, far till tre barn och missionsledare. Min fru och jag verkade tillsammans i Japanmissionen i 10 år from år 2009. Vi arbetade där i tre perioder och var emellanåt hemma i två repriser, totalt ett år. I Japan verkade jag som präst i två olika församlingar och som bibelskolelärare. Jag var i många år medlem av styrelsen för ett lutherskt teologiseminarium. De sista åren var jag ledare för vårt arbetsområde. Under den sista arbetsperioden kände jag en kallelse

tillbaka till hemlandet och efter diskussion med min hustru beslöt att bli i Finland tillsvidare.

Skrev du också på en doktorsavhandling?

Under de sista åren gjorde jag en doktorsavhandling om Kevin Vanhoozers bibelsyn. I fjol var jag studieledig en kort tid, men avhandlingen är fortfarande på hälft. I den dryftar jag med stöd av den senaste hermeneutiken de möjligheter och konsekvenser som det Gud talat betyder för teologin.

Vad lärde du dej i Japan?

Jag skulle inte klara av min nuvarande uppgift utan erfarenheterna från missionsarbetet. Jag lärde mej att respektera kristna från andra konfessioner, av vilka en del verkade vara mycket frommare än jag. Jag lärde mej att det finns frälsta människor också utanför de lutherska kretsarna, fastän jag själv har en klar luthersk identitet.

Hur ser du på Finland efter din långa vistelse i Japan?

Finland har digitaliserats inom vissa områden tom snabbare än Japan. Bekymmersamt är att den andlighet som håller sej till Bibeln har minskat. I Japan behövde man inte på samma sätt ta ställning till kyrkopolitiken, man fick koncentrera

sej på kärnfrågor såsom bibelundervisningen. Detta har gett mej väggkost i att fungera som präst och teolog.

Förr tänkte jag att idealet är en stor församling, men i Japan lärde jag mej att värdera verkligheten i en liten församling. Detta känner pastorn sin hjord. I Finland är (de lutherska) församlingarna väldigt stora, där känner man inte varandra personligen.

Hur har du upplevt de första dagarna som Folkmissionens ledare?

Det har varit trevligt och inspirerande, å andra sidan utmanande. Vi har ännu många möjligheter och jag tänker att Folkmissionen behövs. Man måste göra fortsätta att arbeta för att förbli trogen den egna kärnuppgiften, visionen och Bibelordet.

Hur ser du på Folkmissionen som organisation?

Vi är en klar missions- och väckelserörelse. Vi är inte enbart en missionsrörelse eller enbart en väckelserörelse. Vi är en organisation där dessa två sidor förenas. Vi är en ganska heterogen rörelse, där både karismatiskt sinnade som dras till de fria riktningarna och arbetare och ansvarstagare med stark luthersk bekännelse är med. Detta är en rikedom men också en utmaning för gemenskapen. Man måste hela tiden följa med detta och bygga upp det. I första hand vill jag stå för kontinuitet för den långa linje som funnits i Folkmissionens historia. Jag hämtar med mej någonting omvälvande men jag vill föra oss närmare våra teologiska rötter. Som ledare för denna rörelse vill jag skärpa vår teologi och bygga upp gemenskap inom vår rörelse.

Vi bör alltid utmana oss själva i hur vår den teologi vi står för och det praktiska liv vi lever harmonierar med varandra. Det praktiska livet och teologin får inte vara långt från varandra.

Vad är Folkmissionen om tjugo år?

Folkmissionen verkar då fortfarande inom sin kärnuppgift inom mission i hemlandet och utomlands. Om den kyrkliga situationen i Finland om tjugo år är det omöjligt att säga någonting. Den verkar vara bekymmersam idag och det är svårt att veta, vilka vägar kyrkan väljer och vilka följderna blir.

Hur väl känner du till TIF (Teologiska institutet i Finland)?

Jag var med i TIFs studeranderåd nästan hela min studietid och deltog i verksamhetsplaneringen. Jag deltog vidare i intressanta föreläsningar och var annars med i TIF:s verksamhet.

Hur ser du på TIF:s roll?

Det är bra att TIF samlar väckelserörelserna på bred bas till teologisk skolning och forskning. Jag hoppas att TIF kan ge ett vidare perspektiv på teologin utöver det den sekulära universitetsskolningen ger. Jag hoppas också att TIF finner sin plats som en del av de teologistuderandes liv. Jag vill uppmana dem att utöver sina teologiska studier också ta vård om sitt eget andaktsliv.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
FOTO: FOLKMISSIONENS ARKIV
(ÖVERS. ULF EMELEUS)

Kyrka i förändring

Vid Perusta-tidningens teologiska studiedagar i början av januari höll Kati Tervo-Niemelä – till vardags professor i praktisk teologi vid Östra Finlands universitet – en häpnadsväckande föreläsning om den teologiska och praktiska förändring som äger rum inom kyrkan. Det är framför allt tre slag av förändring som har ägt rum under de senaste årtiondena: den allmänna kyrkligheten har avtagit, värdegrunden har blivit liberalare och man har förflyttat sig från en förkunnande till en själavårdande verksamhet.

DEN ALLMÄNNA KYRKLIGHETEN AVTAR

I hela västvärlden har den allmänna kyrkligheten avtagit. I Finland kommer detta till synes i att man i allt lägre grad förbinder sig till kyrkans lära. Samtidigt har kyrkans medlemsantal på senare tid sjunkit med ungefär en procent för varje år. Också deltagandet i religiösa tillställningar minskar. Framför allt medverkar man inte längre så som förr vid kyrkliga förrättningar, och antalet döpta minskar stadigt.

Att föra vidare den kristna tron till kommande generationer har blivit svårare. Allt mer sällan är tron något ett barn ärver av sina föräldrar, vilket förstås till viss del förklaras av att även föräldrarna har fjärmat sig från kyrka och tro. Likväl förklaras barnets religiositet alltför oftast med att även föräldrarna är troende. Barn i familjer där ingendera föräldern är troende kommer högst sannolikt inte heller själva att bli det. Två troende föräldrar överför

med 50 procents sannolikhet tron till sina barn, medan motsvarande procenttal för familjer där endast endera föräldern är troende är 25 procent. Statistiskt sett överförs således religionslöshet mer effektivt än religiositet till följande generation.

LIBERALISERING AV VÄRDEGRUNDEN

Samtidigt som kyrkligheten har avtagit har även moraluppfattningarna liberaliserats och kraven på jämställdhet ökat markant. Exempelvis har finländarnas uppfattning om homosexualitet, abort och skilsmässa rört sig i en avsevärt mer liberal riktning på enbart några tiotal år. Den tydligaste förändringen rör de allt kraftigare kraven på jämställdhet för sexuella minoriteter. Det innebär att konservativa på en skala har förflyttats allt längre bort från medel-finländaren, liksom att det också inom kyrkan har uppstått en kraftig tudelning och polarisering.

I och med detta har också de liberala uppfattningarna blivit vanligare bland präster och kyrkligt anställda. Enligt Tervo-Niemelä minskar andelen män bland prästerna. Minskar gör också en orientering mot en mer konservativ teologi, en orientering mot missionsverksamhet, ett betonande av evangelisation, bibelläsning och -undervisning, ett personligt böneliv samt en syn på prästämbetet som ett livslångt uppdrag som man helhjärtat går in i och betraktar som ett kallelseuppdrag givet av Gud.

Däremot har andelen kvinnor ökat bland präster, liksom även en orientering

mot en mer liberal teologi, ett befrämjande av rättvisa, ett förespråkande av jämställdhet, ett värnande om miljön, ett betonande av en uppfostrande verksamhet, ett befordrande av minoriteters rättigheter, självförverkligande, karriärstänk samt en önskan att hjälpa och tjäna sin nästa.

FRÅN EN FÖRKUNNANDE TILL EN SJÄLAVÅRDANDE VERKSAMHET

Enligt Tervo-Niemelä förväntar sig människor i allt mindre grad att kyrkan skall bedriva en förkunnande eller proklamerande verksamhet. Däremot har förhoppningarna om att kyrkan skulle hjälpa människor i nöd och lindra smärta under svåra tider ökat. Kyrkan förväntas närvara vid livets vägskäl och erbjuda en omfattande själavård. Den proklamerande verksamheten har ersatts av en betydande vilja att hjälpa och tjäna.

Även när det gäller frågan om hur kyrkans verksamhet rent konkret borde ta sig uttryck, finns det stora åsiktsskillnader mellan konservativa och liberaler. De konservativa betonar ordets förkunnande, bibelläsning och –undervisning, böneliv, gudstjänstfirande, missionsverksamhet och evangelisation. Liberaler betonar i sin tur bekämpandet av orättvisor, befrämjandet av jämställdhet, samhällspåverkan och behovet att befrämja minoriteters rättigheter.

FAKTORER FÖR FÖRÄNDRING

Av de kyrkliga rörelserna är det, enligt Tervo-Niemelä, framför allt de väckta som har drivit på den ovan beskrivna

utvecklingen. Inom rörelsen har liberaliseringen varit snabb på 2000-talet. En motsvarande förändring har ägt rum även inom Hiljaisuuden Ystävät (Stillhetens vänner), Tomassamfundet och Taizérörelsen. I viss mån, men i mindre grad, har dylika förändringar ägt rum bland medlemmar av Folkets Bibelsällskap, Evankelinen lähetisyhdistys, gammallaestadianismen och den karismatiska rörelsen. Rörelser som i högre grad kan betecknas som ”bevarande” är laestadianismen, den evangeliska rörelsen, bedjarrörelsen, femte väckelsen, den karismatiska rörelsen och Paulussynoden.

Tervo-Niemeläs föreläsning var mycket tankeväckande, och beskrev på ett tydligt sätt den plötsliga och radikala förändring som kyrkan i Finland har upplevt på 2000-talet. Det verkar som om det mitt bland dessa förändringar finns ett allt större behov för en organisation sådan som STI.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
BILD: SKÄRMDUMP FRÅN
FÖRELÄSNINGEN / YOUTUBE
(ÖVERS. JAKOB DAHLBACKA)

PREPKURS TILL TEOLOGISKA

Känner du någon som den här våren funderar på att börja studera teologi?

STI ordnar en prepkurs för de som vill börja studera teologi på universitetsnivå **må-to 3-6.5.2021**. Kursen ger goda färdigheter för inträdesprovet. Kursen kostar 160€ om den kan ordnas som närundervisning. Om den p.g.a. coronapandemin måste ordnas online sjunker priset med hälften.

Frågor och anmälningar till Finska teologiska institutet (STI): tel. (09) 6689 550 eller sti@sti.fi.

Som närundervisning ordnas kursen i STI:s utrymmen i Helsingfors, Kajsaniemigatan 13 A, 4. vån. Eventuell onlinekurs ordnas på distans via Teams.

TEXT: SANTERI MARJOKORPI
(ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

NU KAN NI STÖDA OSS OCKSÅ VIA [MOBILEPAY](#)

©ALEXANDER OZEROV - STOCK.ADOBE.COM

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
förnamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank
Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Anställda
generalsekreterare Santeri Marjokorpi
sekreterare Kirsi Kuru

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19.
Undantag kan hända i öppettiderna under
koronapandemin och julen, kolla på
websidan.

Styrelsens ordförande
verksamhetsledare Lauri Vartiainen
Finska Bibel-institutet

Medlemsorganisationer
Missionsföreningen Säningsmannen, Bed-
jarrörelsen i Västra Finland, Finlands ev.luth.
Student- och Skolungdomsmission, Media-
missionsorganisationen Budbärarn, Finlands
ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen
Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet,
Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laes-
tadianernas Fridsföreningars Förbund

Finansieras av frivilliga bidrag.
Medlemsavgift för understödande medlem-
mar: 40 €/år (studering 10 €, kollektiv 100 €).
Bokgåvor, understöd och testamenten mottas
med tacksamhet.

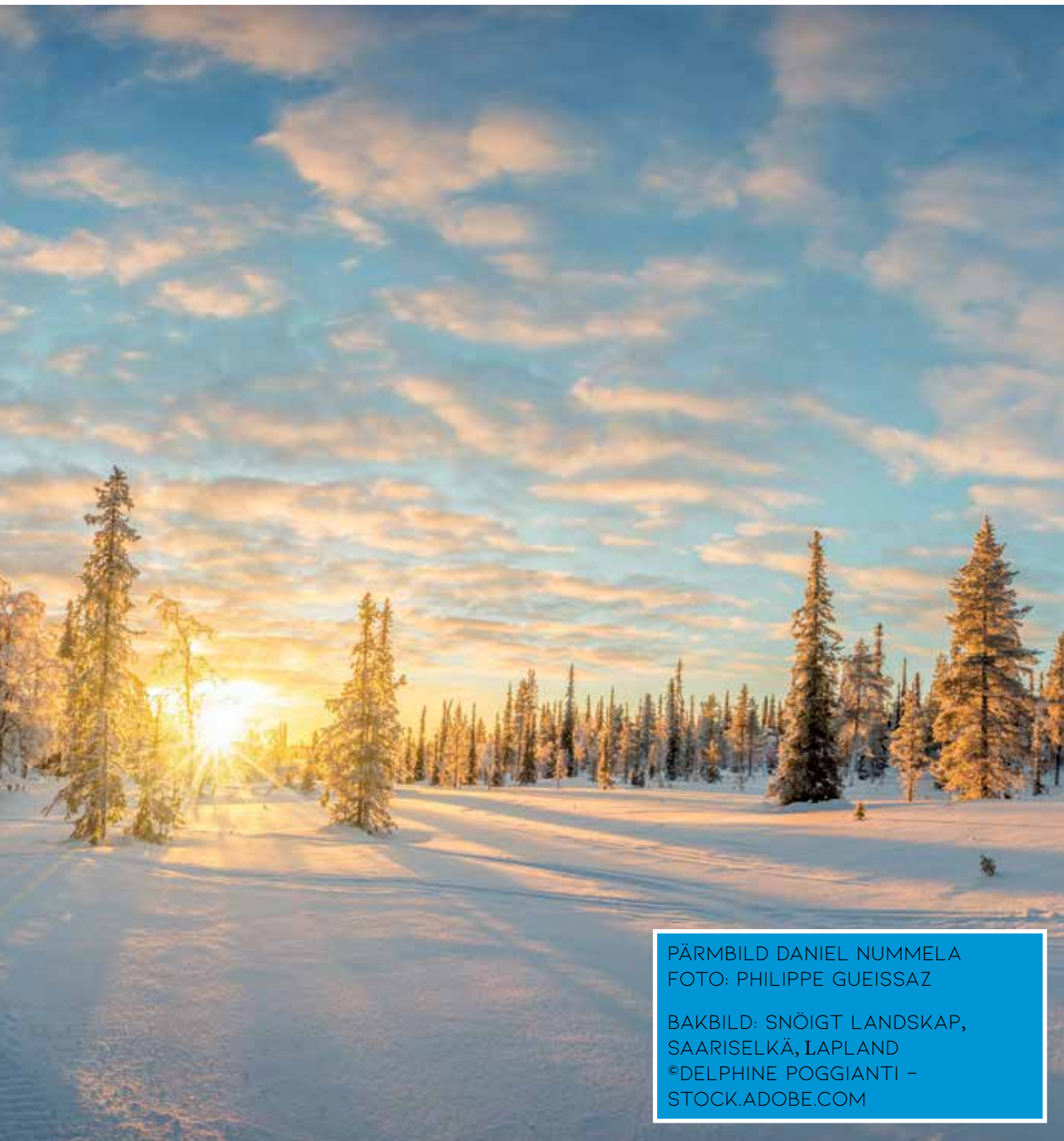
Insamlingstillstånd i Finland RA/2020/1362
som börjar 1.1.2021 och är giltigt tills vidare.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*.
Informationsbladet *Hörnstenen (Kulmakivi)*
sänds till understödande medlemmar.
ISSN 2243-075X (Print),
ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

Posti Green

PÄRMBILD DANIEL NUMMELA
FOTO: PHILIPPE GUEISSAZ

BAKBILD: SNÖIGT LANDSKAP,
SAARISELKÄ, LAPLAND
©DELPHINE POGGIANTI -
STOCK.ADOBE.COM

DITT ORD ÄR MINA FÖTTERS LYKTA OCH ETT LJUS PÅ MIN STIG. (PS. 119:105)